

Høringsnotat – forslag til ny forskrift om elektronisk kommunikasjon ved tinglysing av salgspant og leasing av motorvogn

1. Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender med dette på alminnelig høring utkast til forskrift om elektronisk kommunikasjon ved tinglysing av salgspant og leasing av motorvogn. Forskriften om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysing av salgspant i motorvogn av 28. oktober 2005 nr. 1259 blir samtidig foreslått opphevet.

Forskriften om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysing av salgspant i motorvogn har vært tatt i bruk i liten utstrekning, og Løsøreregisteret har sett behov for å innføre en ny ordning der underskrift på elektronisk medium tillates (som for eksempel underskrift på et nettbrett e.l.). Den nye ordningen vil komme i tillegg til nye regler om elektronisk tinglysing med elektronisk signatur, se lov om endringer i tinglysingsloven mv. (elektronisk tinglysing) av 20. juni 2014 nr. 45 og Prop. 53 L (2013-2014) om endringer i tinglysingsloven mv. (elektronisk tinglysing).

2. Bakgrunn

2.1. Lov om endringer i tinglysingsloven mv. (elektronisk tinglysing)

Lov om endringer i tinglysingsloven mv. (elektronisk tinglysing) av 20. juni 2014 nr. 45 innebærer at det legges bedre til rette for elektronisk tinglysing. Loven gjelder både for tinglysing i fast eiendom og tinglysing i Løsøreregisteret. Lovendringene åpner for et kombinert system der både elektroniske dokumenter og papirdokumenter kan tinglyses. Når det i eller i medhold av tinglysingsloven er krav om underskrifter på dokumentet, kan det ved elektronisk tinglysing av dokumenter benyttes elektronisk signatur. Kommunal- og moderniseringsdepartementet sendte forslag til endringer i tinglysingsforskriften som følge av elektronisk tinglysing på alminnelig høring 22. juni 2015. Bestemmelsene i lov og forskrift vil tre i kraft trinnvis for Løsøreregisteret sin del når de tekniske løsningene er på plass.

2.2. Forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysing

Løsøreregisteret har over flere år arbeidet for å legge til rette for elektronisk tinglysing. Løsøreregisteret har etablert en løsning med elektronisk signering av pantedokumenter i henhold til forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysing av 3. mai 2007 nr. 476 som er vedtatt med hjemmel i tinglysingsloven. Forskriften innebærer altså at rettsstiftelser kan sendes inn elektronisk til tinglysingsmyndigheten. Dette er en løsning der pantedokumenter blir opprettet og signert i egne fagsystemer hos de private virksomhetene, bl.a. ved bruk av elektronisk signatur i nettbank. Dokumentene blir oversendt tinglysingsmyndigheten gjennom formidlingstjenesten i Altinn. Tjenesten i Altinn benyttes også som kommunikasjonskanal for returnmeldinger. Det er etablert ordninger for elektronisk tinglysing av alle typer avtalepant i

Løsøreregisteret, i tillegg til utleggspant. Det er også tilrettelagt for elektronisk tinglysning av alle typer påtegninger samt sletting av dokumenter.

I henhold til forskriften om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon § 2 må de institusjoner som ønsker å ta ordningen i bruk godkjennes av departementet. En rekke banker har tatt i bruk ordningen, og i dag utgjør andelen elektronisk tinglysning i Løsøreregisteret om lag 50 % av totalvolumet.

Forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning erstattes av nye regler om elektronisk tinglysning og er derfor planlagt opphevet samtidig som lov om endringer i tinglygingsloven mv. (elektronisk tinglysning) trer i kraft.

2.3. Forskrift om elektronisk kommunikasjon ved tinglysning av salgspant i motorvogn

En egen løsning for elektronisk tinglysning av salgspant i motorvogn ble etablert ved vedtakelsen av forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning av salgspant i motorvogn av 28. oktober 2005 nr. 1259. Dette er en løsning uten bruk av elektronisk signatur, og der innsender oppbevarer en papirsignert versjon av salgspantdokumentet. Ordningen har vært tatt i bruk i liten utstrekning.

Løsningen med bruk av elektronisk signatur, slik som ved forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning og lov om endringer i tinglygingsloven som følge av elektronisk tinglysning legger opp til, fungerer godt der det er en direkte dialog mellom finansinstitusjonen og kunden. Ved salgspant og leasing opptrer imidlertid bilforhandleren som finansagent for banken i mange tilfeller, jf. finansavtaleloven kapittel 6. En løsning med bruk av elektronisk signatur har vist seg vanskelig å gjennomføre i disse tilfellene.

Med bakgrunn i dette er det ønskelig å oppheve forskrift av 28. oktober 2005 nr. 1259 om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning av salgspant i motorvogn, og samtidig vedta en ny forskrift som er bedre tilpasset de tekniske løsninger som kan tilbys og som både markedet og Løsøreregisteret mener er praktiske og sikkerhetsmessig gode. Dette innebærer at underskrift på elektronisk medium aksepteres.

3. Nærmere om innholdet i forslaget

Forslaget legger til rette for at signatur ved bruk av navnetrekk kan gjøres på andre medier enn papir. Det vil i praksis si at signering kan skje ved at kunden underskriver med sitt navnetrekk på et elektronisk medium (nettbrett eller smart-telefon). Dette vil gjøre kundekontakten raskere og enklere for bilforhandleren, sammenliknet med løsningen der kunden må signere på et papirdokument eller løsningen der elektronisk sertifikat skal benyttes.

Tinglygingsregelverkets bestemmelser om signering på papir innebærer i dag at originaldokumentet skal sendes til Løsøreregisteret for tinglysning. Løsningen for elektronisk sertifikat innebærer at det elektronisk signerte dokumentet sendes inn for tinglysning. Etter forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning av salgspant i

motorvogn er det gjort et unntak fra dette, slik at det underskrevne dokumentet ikke trenger å sendes inn til Løsøreregisteret. Forslaget til ny forskrift om elektronisk kommunikasjon ved salgspant og leasing viderefører denne bestemmelsen. En slik bestemmelse innebærer etter departementets syn ikke at registerets troverdighet svekkes idet Løsøreregisterets kontroll av underskrift ikke innebærer annet enn å sjekke at dokumentet faktisk er signert. En godkjenningsordning der brukerne selv har ansvaret for oppbevaring av det signerte dokumentet, vil være tilstrekkelig sett fra Departementets og Løsøreregisterets side.

Departementet er av den oppfatning at de nye signeringsløsningene som foreslås vil være like sikre som signering av et papirdokument eller signering ved bruk av elektronisk sertifikat. Det foreslås videre at banken kan oppbevare det signerte dokumentet i elektronisk form, og ikke slik som i dag at en papirversjon av dokumentet må oppbevares i et fysisk arkiv. Forutsetningen for en slik løsning er at tidspunktet for signering av dokumentet kan kontrolleres i ettertid.

De foreslåtte endringene vil legge til rette for helelektronisk dialog mellom finansagent (bilforhandler), bank og tinglysningsmyndighet, og vil således være et viktig forenklingstiltak. I og med at leasing av motorvogner også kan utføres av finansagent, så foreslås det at forskriften omfatter både tinglysning av salgspant og leasingavtaler i henhold til panteloven § 3-22 andre ledd. Forslaget innebærer at forskriften er permanent, slik at det ikke er en prøveforskrift (slik som den gjeldende ordningen).

Endringene som foreslås vil ivareta hensynet til autentisering, integritet og ikke-benekting ved tinglysning av salgspant og leasingavtaler i Løsøreregisteret. Disse kravene er uendret og videreført i forslag til ny forskrift. På bakgrunn av kravene som stilles, vil forskriften kun komme til anvendelse i de tilfeller hvor pantlover er en profesjonell aktør innen bank- og finanssektoren. Utover dette foreslås det mindre endringer og forenklinger som vil fremgå av forslag til ny forskrift og merknadene til denne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene vil medføre en forenkling for bilforhandlere, banker, deres kunder og Løsøreregisteret. Endringene vil også legge til rette for elektronisk oversending mellom forhandlere og banker, samt elektronisk dialog mellom banker og Løsøreregisteret. Alle ledd vil oppleve besparelser i form av tid og postgang. Det at elektronisk tinglysning via Altinn er mindre kostnadskrevenende for Løsøreregisteret, er reflektert i lavere tinglysningsgebyr i henhold til § 4 i forskrift om gebyr til Brønnøysundregistrene. I henhold til dagens gebyrsatser er tinglysningsgebyret ved elektronisk tinglysning 465 kroner lavere enn ved papir-tinglysning.

Ved at hele prosessen foregår elektronisk, vil en kunne høyne kvaliteten på det som sendes inn og tilrettelegge for en helautomatisk kontroll hos Løsøreregisteret. Etablering av rettsvern vil kunne skje raskere når dokumenter sendes inn elektronisk, samtidig som det vil medføre raskere oppdatering av kredittopplysninger. De foreslåtte endringene gjør at Løsøreregisteret i stor grad vil kunne benytte seg av den allerede eksisterende tekniske løsningen for elektronisk tinglysning gjennom Altinn. Endringene vil derfor ikke medføre ytterligere økonomiske eller administrative konsekvenser for Løsøreregisteret.

5. Merknader til forskriftsendringene

Til § 1 Virkeområde

Første ledd fastslår at forskriften gjelder elektronisk kommunikasjon mellom finansforetak og Løsøreregisteret både ved salgspant og leasingavtaler der signeringen skjer på et elektronisk medium (som f.eks. et nettbrett eller en smart-telefon). Det avgrenses samtidig mot signering ved bruk av elektronisk sertifikat etter tinglysningsforskriften. Pantedokumenter som er signert ved bruk av elektronisk signatur (sertifikat) er i dag regulert av forskrift av 7. mai 2007 nr. 476 om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning, som vil bli videreført ved forslag til endringer i tinglysningsloven og tinglysningsforskriften.

Bakgrunnen for at forskriftens virkeområde er utvidet i forhold til forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning av salgspant i motorvogn, er at både avtaler om salgspant og leasing signeres hos bilforhandler, og således har samme behov for en alternativ løsning. Leasingavtaler har mange likhetstrekk med salgspant og representerer en betydelig mengde av dokumentene som mottas til tinglysning.

Annet ledd slår fast at de alminnelige saksbehandlingsreglene som følger av tinglysningsloven og tinglysningsforskriften også gjelder for elektronisk kommunikasjon ved salgspant og leasing, med mindre annet er særskilt bestemt.

Til § 2 Begrepsdefinisjoner

Bestemmelsen omhandler begrepsdefinisjoner, og slår fast at forvaltningslovens definisjon av dokument og skriftlig i § 2 bokstav f og g gjelder tilsvarende ved tinglysning etter denne forskriften. Forvaltningsloven definerer et dokument som en logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere, lesing, lytting, framføring, overføring eller lignende. Forvaltningsloven definerer skriftlig som også å omfatte elektronisk melding når informasjonen i denne er tilgjengelig også for ettertiden.

Til § 3 Godkjente brukere

Bestemmelsen slår fast at brukere må godkjennes av Løsøreregisteret. Løsøreregister vil med dette også få mulighet til å kontrollere om den elektroniske løsningen som skal benyttes ved signeringen er tilfredsstillende.

Til § 4 Innsendelse

Første ledd slår fast at det skal benyttes den form og fremgangsmåte som er anvist av Løsøreregister ved elektronisk kommunikasjon, herunder bruk av standardiserte elektroniske dokumenter.

Annet ledd fastslår at Løsøreregister fastsetter hva som er en betryggende metode for å autentisere innsenderen av et dokument og sikre meldingens integritet, samt å ivareta hensynet til konfidensialitet og ikke-benektning. Innsending av meldinger til tinglysningsmyndigheten skal altså

sikres bl.a. med ”en betryggende metode” som autentiserer den som har sendt meldingen (slik at tinglysingsmyndigheten vet hvem meldingen kommer fra) og som ivaretar dokumentenes integritet (slik at både avsender og tinglysingsmyndigheten er sikre på at meldingens innhold ikke blir endret etter at meldingen ble sendt og frem til meldingen blir mottatt hos tinglysingsmyndigheten).

Til § 5 Krav til underskrift og oppbevaring av dokumentasjon

Første ledd slår fast at salgspant og leasing av motorvogn som skal sendes inn elektronisk etter denne forskriften skal underskrives på et elektronisk medium. Bestemmelsen innebærer at man likestiller underskrift på elektroniske medier med den konvensjonelle underskriften på papirdokument samt underskrift med elektronisk signatur (sertifikat). Med elektroniske medier menes for eksempel signatur på nettbrett eller lignende løsninger, lik den som posten har når en henter ut pakker. Signeringen skjer eksempelvis med en spesialpenn på en skjerm.

Det er ikke nødvendig at det underskrevne dokumentet sendes tinglysingsmyndigheten. Underskrevne dokumenter må oppbevares slik at de er tilgjengelige for ettertiden. Innsender kan lagre dokumentet elektronisk, og det er krav til at man i ettertid kan kontrollere tidspunkt for underskrift. Det er ikke inntatt et krav i forskriften om at bank eller tredjepartsdistributører skal foreta kundekontroll. Plikten til å foreta kundekontroll følger for bankene av hvitvaskingsloven § 6. Hvitvaskingsloven § 12 åpner for at banken kan utkontraktere gjennomføringen av kundekontrollen til foretak og personer som utfører tjenester på vegne av eller for den rapporteringspliktige (banken) når disse inngår som ledd i den rapporteringspliktiges distribusjonsapparat. Bankens tredjepartsdistributører er dermed underlagt de samme reglene som banken.

Dokumenter som sendes inn til tinglysing, uansett innsendings- eller signeringsmetode, vil måtte følge de alminnelige reglene i tinglysings- og panteloven. Tinglysingsloven med gjeldende forskrifter vil regulere de forholdene som ikke er angitt i forskriften.

Annet ledd slår fast at på forespørsel skal banken oversende nødvendig dokumentasjon på avtalene til Løsøreregisteret for kontroll.

Til § 6 Innføring i tinglysingsregisteret

Bestemmelsen slår fast at Løsøreregisteret kan bruke en egen nummerserie for tinglysing av elektroniske dokumenter.

Til § 7 Underretninger fra Løsøreregisteret

Bestemmelsen slår fast at underretning om nekting, bekreftet utskrift, tinglysingsattest og andre meldinger fra Løsøreregisteret knyttet til elektroniske dokumenter, sendes elektronisk til innsender.

Til § 8 Oppbevaring av dokument

Bestemmelsen fastslår at Løsøreregisteret skal oppbevare elektroniske dokumenter i henhold til de regler som er fastsatt i arkivloven.

Til § 9 Ikrafttredelse og opphevelse

Bestemmelsen regulerer ikrafttredelse og opphevelse.

6. Utkast til forskrift om elektronisk kommunikasjon ved salgspant og leasing

Utkast til forskrift om elektronisk kommunikasjon ved tinglysing av salgspant og leasing av motorvogn

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet xxxx med hjemmel i lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing 6 første ledd, jf. delegeringsvedtak xxxx.

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder elektronisk kommunikasjon mellom finansforetak og Løsøreregisteret ved tinglysing av salgspant og leasing av motorvogn etter panteloven § 3-17 tredje ledd og § 3-22 annet ledd, som er signert på elektronisk medium, men som ikke omfattes av bestemmelser om elektronisk sertifikat i forskrift 3. november 1995 nr. 875 om tinglysing.

De alminnelige saksbehandlingsreglene fastsatt i lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing og forskrift 3. november 1995 nr. 875 om tinglysing gjelder med mindre annet er bestemt i denne forskrift.

§ 2 Begrepsdefinisjoner

Definisjonen av dokument og definisjonen av skriftlig i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav f og g gjelder tilsvarende ved tinglysing etter denne forskrift.

§ 3 Godkjente brukere

Bare brukere som er godkjent av Løsøreregisteret kan sende inn dokumenter elektronisk.

§ 4 Innsendelse

Ved elektronisk kommunikasjon av tinglysingsdata benyttes den form og fremgangsmåte som er anvist av Løsøreregisteret, herunder bruk av standardiserte elektroniske dokumenter. Løsøreregisteret fastsetter hva som er en betryggende metode for å autentisere innsenderen av et dokument og sikre meldingens integritet og ivareta hensynet til konfidensialitet og ikke-benektning.

§ 5 Krav til underskrift og oppbevaring av dokumentasjon

Salgspant og leasing av motorvogn som skal sendes inn elektronisk etter denne forskrift skal underskrives på elektronisk medium. Det er ikke nødvendig at det underskrevne dokumentet sendes tinglysningsmyndigheten. Underskrevne dokumenter må oppbevares slik at de er tilgjengelige for ettertiden. Innsender kan lagre dokumentet elektronisk, og det er krav til at man i ettertid kan kontrollere tidspunkt for underskrift.

På forespørsel skal banken oversende nødvendig dokumentasjon på avtalene til Løsøreregisteret for kontroll.

§ 6 Innføring i tinglysningsregisteret

Løsøreregisteret kan bruke egen nummerserie for tinglysning av elektroniske dokumenter.

§ 7 Underretninger fra Løsøreregisteret

Underretning om nekting av tinglysning, bekreftet utskrift, tinglysningsattest og andre meldinger fra Løsøreregisteret knyttet til elektroniske dokument, sendes til innsender elektronisk.

§ 8 Oppbevaring av dokument

Løsøreregisteret skal oppbevare elektroniske dokumenter i henhold til de regler som er fastsatt i eller i medhold av lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.

§ 9 Ikrafttredelse og opphevelse

Forskriften trer i kraft xxxx. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning av salgspant i motorvogn av 28. oktober 2005 nr. 1259.